

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 50926-10-15 לשכת עורכי הדין בישראל נ' חשבים ה.פ.ב מידע עסקי בע"מ ח.פ -
5122799855

תיק חיצוני:

בפני כבוד השופטת ענת זינגר

לשכת עורכי הדין בישראל

התובעת

נגד

חשבים ה.פ.ב מידע עסקי בע"מ ח.פ - 5122799855

הנתבעת

התובעת באמצעות ב"כ עו"ד א. ליבמן עפאים ואח'
הנתבעת באמצעות ב"כ עו"ד ע. לריש ו/או א. שיר ואח'

פסק - דין

1. התובעת היא תאגיד סטטוטורי הפועל מכוח **חוק לשכת עורכי הדין** התשכ"א - 1961 (להלן: "**החוק**" או "**חוק הלשכה**"). התובעת טענה בתביעתה המקורית כי הנתבעת מספקת שירותים משפטיים שונים בניגוד לסעיף 20 לחוק. התבקש צו מניעה אשר יאסור על הנתבעת לפעול בין בעצמה ובין באמצעות אנשים, תאגידים או גופים בשליטתה ו/או בניהולה ו/או כאלה הקשורים עימה - למתן אחד או יותר מהשירותים המפורטים בסעיף 20 הנ"ל. התבקש צו האוסר באופן מפורש על הנתבעת לפעול למתן יעוץ וחיווי דעה משפטיים ולמתן שירותי עריכת מסמכים בעלי אופי משפטי. כן התבקש צו אשר יורה לנתבעת לפנות למי שנרשמו אצלה כלקוחות ולהודיע להם על אי מתן שירותים כאמור ולאסור עליה להפנות לקוחות לשירות משפטי על ידי עורכי דין, בניגוד לכלל 11 ב' **לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית)**, התשמ"ו - 1986 (להלן: "**הכללים**"). עוד התבקש צו האוסר לפרסם השירותים האמורים וכן לבטל או לתקן כל פרסום שנעשה באותם עניינים. לבסוף התבקש צו להורות על תפיסה והשמדה של כל טפסי הנתבעת אשר נועדו למתן אותם שירותים שפורטו בכתב התביעה ואם יש בכך לפגוע בלקוחות, לדאוג להחזרתם ללקוחות.

2. מאחר ובמקביל להגשת התביעה הוגשה בקשה לסעד זמני אשר כללה למעשה את אותם סעדים, למעט סעד השמדת הטפסים, נוצר מצב בו מרבית המחלוקת שבין הצדדים, הסתיימה במסגרת ההתדיינות שהתקיימה בסעד הזמני. כך, ביום 11.11.2015 (עוד בטרם הוגש כתב הגנה), התקיים דיון בעניין הסעד הזמני בפני כב' השופט מ. סובל ולאחר חילופי דברים, הגיעו הצדדים להסכמות כדלקמן:

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 50926-10-15 לשכת עורכי הדין בישראל נ' חשבים ה.פ.ב מידע עסקי בע"מ ח.פ -
5122799855

תיק חיצוני:

- שירות המענה המקצועי של "כל עובד", יפעל כך שכל שתופנה לשירות שאלה הנוגעת לסיטואציות קונקרטיות, יכלול המענה לשאלה הודעה לפיה: "אין באפשרותנו לתת מענה לשאלה הנוגעת לסיטואציה קונקרטית. ככל שהנך מעוניין/נת ללמוד על הסוגיה, תוכל להיעזר בקישור/ים לעמוד באתר המרכז/ים לגבי סוגיה זאת את הפסיקה ו/או החקיקה ו/או המאמרים הרלוונטיים". הודעה בנוסח זה, תימסר לפונים אל המענה הטלפוני במסגרת השירות.
- הובהר כי שאלה שעניינה בירור אפשרות הפנייה לערכאות משפטיות ושאלה שעניינה בירור כללי של זכויות וחובות - בסיטואציה קונקרטית, הן שאלות הנוגעות לסיטואציה קונקרטית.
- עוד הוסכם כי המאמרים המופיעים באתר הנתבעת, לא יכללו התייחסות לסיטואציות קונקרטיות, אלא אם מדובר במאמרים משפטיים שפורסמו בכתבי עת אקדמיים או משפטיים, לרבות באינטרנט, וכן במאמרים שפורסמו במטעם רשות ציבורית מוסמכת.
- התובעת הבהירה כי תביעתה לא כוללת סעד באשר לשירות החשבפדיה (ר' להלן בסעיף 5), למעט לעניין המאמרים.
- הצדדים הותירו לשיקול דעת בית המשפט את שאלת מועד כניסתן לתוקף של ההוראות בעניין השירות המקצועי והמאמרים, בכפוף לטיעון קצר של כל צד.
- הוסכם עוד כי ההתדיינות בתיק העיקרי, תימשך רק לגבי הסעדים המתבקשים על ידי התובעת באשר למחולל חוזה עבודה ומחולל סיום העסקה.

3. בפסק דין חלקי שניתן בהמשך לכך, במעמד הצדדים - ניתן תוקף של פסק דין להסכמות הצדדים בדבר השירות המקצועי והמאמרים ותוקף של החלטה להסכמה בדבר המשך ההתדיינות כאמור. בהתאם נקבע כי על הנתבעת להגיש כתב הגנה תוך 30 יום, רק לנושא מחוללי חוזה העבודה וסיום העסקה. באשר להוראות בדבר מתן מענה כאמור שאינו כולל התייחסות לסיטואציות קונקרטיות וכן השינויים שנדרשו באשר למאמרים - נקבע כי ההסכמות תכנסנה לתוקף ביום 15.5.2016.

4. באשר ל-"מחולל חוזה העבודה" שבאתר הנתבעת נטען בתביעה כי במסגרת שירות זה ניתן שירות של עריכת מסמכים בעלי אופי משפטי. במסגרת המחולל, מזין הלקוח פרטים שונים אודות העובד ועונה על שאלות אודות תנאי העסקה של העובד וזאת ב- 21 נושאים. כל נושא הוא סעיף בהסכם העבודה. מחולל הסכם העבודה מפנה ללקוח שאלות בנוגע לאופן העסקה המבוקש ובמקרים המתאימים פורש בפני הלקוח את האפשרויות החוקיות הקיימות. לאחר מכן, מעבד מחולל החוזה את הנתונים, לסעיפים המנוסחים בחוזה עבודה (להדגמה ר' סעיף 19 לתביעה). נטען כי מדובר בתהליך בו מפרטת הנתבעת בפני הלקוח את הנושאים שצריכים להיכלל בהסכם העבודה וכן מנסחת את ההסכם עבור הלקוח. נטען כי לא מדובר בסיוע בניסוח לשוני אלא בסיוע משפטי. הנתבעת מוסיפה עבור הלקוח תוכן מהותי ומבהירה את גדר ההתקשרות החוקית בין העובד למעביד (ר' הדגמה בסעיף 21, שם).

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 50926-10-15 לשכת עורכי הדין בישראל נ' חשבים ה.פ.ב מידע עסקי בע"מ ח.פ -
5122799855

תיק חיצוני:

בעניין "מחולל סיום יחסי עבודה" נטען כי ניתן שירות של ייעוץ וחיווי דעה משפטיים. מהות השירות הניתן כאן הוגדרה ע"י הנתבעת כך: "כאשר המעסיק יוזם את סיום העסקתו של העובד, המחולל כולל את כל השלבים שהמעסיק צריך לעשות מהזימון לשימוע, דרך החלטה באם לסיים את העסקת העובד ומתן הודעה מוקדמת ואישור על תקופת העסקה ועד למילוי טופס 161. כאשר העובד מתפטר המחולל כותב מכתב התפטרות, אישור על תקופת העסקה וטופס 161". נטען כי עת מגדירה הנתבעת את השירות, ככזה בו ניתנים "כל" השלבים שעל המעסיק לעשות, הרי שהדבר מהווה יעוץ משפטי. נטען כי באמצעות שלבי המחולל מעניקה הנתבעת ייעוץ מעשי כיצד על המעסיק לפעול בכל שלבי הפסקת העבודה של העובד. נטען כי אגב האמור ניתן ייעוץ משפטי (ר' דוגמאות שצוינו בסעיף 25 לתביעה).

5. הנתבעת הפנתה בהגנה לכך שחברת קו מנחה שירותי מידע ותקשורת בע"מ, היא חברה ציבורית שעיקר פועלה בתחום הפצת מידע ופיתוח תוכנות להפצת מידע. הנתבעת, "חשבים ה.פ.ב מידע עסקי בע"מ", היא חברה בת של חברה זו. עיסוקה העיקרי של הנתבעת הוא באספקת מידע לציבור הרחב בתחומי המיסוי, הפיננסים, הביטוח הפנסיוני והמשפט. בתחום המשפטי, מספקת הנתבעת שירותי מידע ומפעילה מאגרי מידע משפטיים ("תקדין", "דינים ועוד"). בנוסף, היא מספקת תוכנה לניהול משרד עורכי דין. בין מוצריה של החברה, מצוי גם אתר האינטרנט "כל עובד", שהוא בראש ובראשונה מאגר מידע מקצועי בתחום יחסי העבודה והשכר. עיקר פעילות האתר בהנגשתו ובריכוזו של המידע הרלוונטי במקום אחד. ניתן למצוא בו מגוון מנועי חיפוש. השרות הניתן על ידי אתר "כל עובד" פועל במתכונת של מנויים לתקופות קצובות. עלות המנוי היא כ-2,200 ₪ לשנה, או- 180 ₪ לחודש. בנוסף, מפרסם האתר עדכוני חקיקה ופסיקה ומיידע את לקוחותיו באופן שוטף ומידי אודותיהם. כמו כן מפיץ האתר מבזק שבועי ייחודי, המסכם את כלל הפעילות בתחום דיני העבודה, בשבוע שחלף. האתר מאפשר למנויו גישה לטפסים שונים הנדרשים על פי חוק, בסיטואציות ייעודיות. הטפסים מתעדכנים על בסיס שוטף, בהתאם לעדכוני החקיקה והרשויות השונות. הלכוך יכול להפיק את המסמכים ישירות מהאתר. "כל עובד" מציע כאמור לעיל, גם שירות של אנציקלופדיה ביחסי עבודה המכונה: "חשבפדיה". האתר מעלה באופן יזום מאמרים בסוגיות מגוונות בתחום יחסי העבודה. המאמרים נכתבים ונערכים על ידי עורכי דין, עובדי הנתבעת, אך גם על ידי כותבים חיצוניים לפי העניין (ר"ח, גורמים ממשלתיים וכו'). בנוסף מציע האתר ללקוחותיו - ימי עיון, קורסים וכנסים ייעודיים, בתחום יחסי העבודה ובתחומים נוספים. הובהר כי קיימים אתרים רבים, לרבות אתר בתי המשפט ואתרים ממשלתיים אחרים, כמו גם של גורמים פרטיים, המספקים מידע דומה לזה הקיים ב-"כל עובד". ייחודו של "כל עובד" - הוא בריכוז כל המידע הרלוונטי והמעודכן ביותר, בכל רגע נתון, במקום אחד, מיונו לפי נושאים והנגשתו באופן יעיל ונוח.

6. הוסבר בהגנה כי בחודש ספטמבר 2014 הכניס "כל עובד" לשימוש - מערכת להפקת הסכמי העסקה וסיום העסקה תחת השמות "מחולל חוזה עבודה" ו"מחולל סיום העסקה". שני המחוללים הינם

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 50926-10-15 לשכת עורכי הדין בישראל נ' חשבים ה.פ.ב מידע עסקי בע"מ ח.פ -
5122799855

תיק חיצוני:

מבוססי אלגוריתם ומהווים מערכת אוטומטית להפקת מסמכים, על פי נתונים המוקלדים על ידי המעסיק.

לאחר סיום הזנת הרכיבים, יפיק המחולל למעסיק טופס WORD המבוסס על הפרמטרים שנבחרו על ידו. כלומר על ידי המשתמש. ניתן לבצע באותו טופס גם שינויים לפי רצון המשתמש. נטען כי "כל עובד" אינו מפעיל שיקול דעת ביחס לפרטי החוזה או ניסוחו, אלא מציג את האופציות הסטנדרטיות הרלוונטיות. כאמור, המעסיק אף יכול לשנות את נוסח הטופס שיצר המחולל כראות עיניו. סעיפי החוזה המופקים, הם מבוססי חוק, או מייצגים נוסח סטנדרטי. כך למשל הודגם כי סעיף שמירת הסודיות המופיע בחוזה, ניתן גם לאיתור פשוט לחלופין במנוע החיפוש של "גוגל".

בדומה, מחולל סיום ההעסקה, הוא כלי עזר טכני גרידא. הוא מאפשר למעסיק לוודא כי קיים את כל השלבים הנדרשים על פי חוק, לסיום העסקתו של עובד. גם כאן המעסיק הוא בעל הפרוגרטיבה הבלעדית כיצד לפעול ולנתבעת אין מעורבות. המחולל אינו קובע עבור המעסיק איך לבצע את הליך הפיטורין, אלא מציג לו את תרשים הזרימה הרלוונטי. לא נדרשת מיומנות משפטית להפקת הטפסים על ידי המחולל. המחולל מאפשר למעסיק להפיק קבצי WORD, בדמות טפסים סטנדרטיים וריקים למילוי האישי והעצמאי. התובעת צרפה לכתב התביעה את טופס "הודעת הפיטורים ללא הודעה מוקדמת" שמפיק המחולל. הנתבעת טענה בהתייחס אליו כי הוא משקף נוסח סטנדרטי על פי דרישות החוק. חיפוש מקביל ב"גוגל" יעלה גם כאן תוצאות דומות. העושה שימוש במחולל יכול לשנות כאמור את הטופס לפי ראות עיניו. כך גם בנוגע לטפסי 161, 161א המוצעים באתר, ונוסחם נקבע בדין ובתקנות. הטפסים מצויים באתרים רבים נוספים. אני מוצאת להפנות לסעיפים 16-22 להגנה ולמסמכים שצורפו לשם, אגב הדגמה כי אכן ניתן לאתר בנקל באינטרנט נסחים דומים. כך לעניין סעיף שמירת סודיות, או נוסחי הודעות פיטורין.

7. לטענת הנתבעת, מיום השקת המחוללים, שירות זה הוא מבין הנצרכים ביותר באתר. לא נדרש לשם מילויים עורך דין ובדרך כלל אמונים על מילוי הטפסים, מדורי כוח אדם ושכר בארגונים השונים. נטען כי אין כאן, אף לא "ניחוח" של ייעוץ משפטי. האתר אינו מתיימר ליתן שירות, מעבר לזה הטכני. עובדה זו אף מובהרת היטב בתנאי השימוש של האתר ובכל עמוד בו, בהחרגה מפורשת. גם בעמודי המחוללים מופיעות הבהרות כי מדובר בכלי טכני גרידא. נטען כי גישת התובעת שגויה. אותו אלגוריתם, המכונה "מחולל", אינו ייעוץ משפטי ואף לא נועד להוות ייעוץ שכזה. נטען כי התובעת מבקשת להגביל את גישתו של הציבור למידע משפטי בסיסי, על מנת ליצור תלות מוחלטת בשירותיה, ללא הצדקה עניינית ואין לאפשר זאת. הנתבעת הוסיפה כי האנושות מצויה בעידן מהפכת המידע. המידע אותו היא מנגישה הוא מידע בסיסי, שניתן להשגה בשפע של דרכים אחרות ונוחות פחות, והוא מסייע בשמירה על זכויות העובדים, בסיטואציה בה המעסיק לא היה פונה לייעוץ משפטי מלכתחילה. אין במידע המוגש משום פגיעה או תחרות, בשירותים המוענקים על ידי עורכי דין. עוד נאמר כי עולה הרושם שכתב התביעה הועתק מכתב תביעה אחר. כך למשל בעוד התובעת גורסת כי שכר טרחת הנתבעת אינו מוגבל, הרי ברור

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 50926-10-15 לשכת עורכי הדין בישראל נ' חשבים ה.פ.ב מידע עסקי בע"מ ח.פ -
5122799855

תיק חיצוני:

שטענה זו אינה הולמת דמי שימוש קבועים ובגובה האמור לעיל. המחולל אינו מהווה חלופה, או תחרות ליעוץ משפטי. טענות אחרות שהועלו כדי לתמוך בטענה שאין לאפשר השירות - אינן רלוונטיות. כך לדוגמה טענה בדבר צורך בפיקוח על מספקי שירות משפטי כדי שלא יפעלו בניגוד עניינים, או כדי שיהיו מחויבים לשמירת סודיות וכו'. עוד הודגש כי האוכלוסייה המנויה ל-"כל עובד", אינה זהה לאוכלוסייה שעושה שימוש בשירותים משפטיים אחרים, אשר כנגדם פעלה בעבר התובעת (כמו המרכז למימוש זכויות רפואיות בע"מ). חלק מהמנויים הם משרדי עורכי דין ובהם אף אותו משרד המייצג את התובעת. נטען כי לקוחות הנתבעת אינם אוכלוסייה שאינה יכולה לשים לב לדקויות שפה, או כאלו הסובלים מלקות כלשהי.

8. שני הצדדים התייחסו עוד בכתבי בית הדין מטעמם לטעמים שונים התומכים בדעות המנוגדות וכן לפסיקה קיימת בנושא. לנדרש אתייחס להלן, בהמשך הדברים. לא בהכרח היה נמצא מקום להתייחס לאופן בו התבררה התביעה. עם זאת, עת עלתה לעת הסיכומים מחלוקת הנוגעת גם לכך, אני נאלצת לעשות זאת, אף אם בקצרה.

9. בקד"מ מיום 5.6.16 - הועלתה השאלה האם קיים פסול בכך שיוצגו מספר נסחים של חוזים ואדם שאינו משפטן, יחבר חלקים שונים מהם, לפי צרכיו ויצור חוזה משלו. עלה כי עמדת התובעת היא שאין בכך פסול וממילא אין לטעמה גם פסול בכך שבסיוע מחשב, מאפשרים חיבור טכני דומה במחוללים. בנסיבות אלה, התבקשה התובעת להבהיר מה עומד אם כן, במהות התנגדותה למחוללים. התובעת טענה כי בתוכן וגוף הדברים שבנסחים, קיימת בעייתיות שכן מדובר בנוסחים העולים לכדי יעוץ משפטי. נטען כי אם לא מוצגות גם מספר חלופות ברכיבים שונים, למעשה ניתן כביכול ניסוח מוצע בגדר ניסוח משפטי, עליו ניתן לסמוך. הנתבעת מצידה עמדה על טענותיה כי אין במחוללים מתן יעוץ וחיווי דעת משפטי או עריכת מסמך בעל אופי משפטי. הובהר כי מי מטעמה לא בוחן מקרה קונקרטי. הנתבעת אף הציעה כי אם לעמדת התובעת יש מקום להציע חלופות נוספות, בשלב זה או אחר של המחולל, היא מוכנה לבחון הדברים ולהוסיף את כל שימצא דרוש. בסופו של יום ועת היה נראה כי ניתן להגיע להסכמות, ניתנה בתום הדיון ההחלטה הבאה:

"עולה מהדברים שנשמעו כעת כי קיימת הסכמה של התובעת כי אין בעיה בחיבור הטכני בין נוסחים שונים כפי שיכול לעשות כל אדם על בסיס מספר טפסים אלא הטענה היא שבחלקים מסוימים במחוללים קיים ייעוץ משפטי שאינו רק אפשרות לחיבור טכני כאמור. בנסיבות אלה מוצע כי התובעת תעביר רשימה מפורטת של הליקויים להם היא טוענת או השינויים אשר יפיסו את דעתה ביחס לאותם דברים ותינתן לאחר מכן שהות לנתבעת לבחון האם ניתן להגיע להסכמות בסוגיות הספציפיות.

התובעת תעביר את הרשימה תוך 20 יום מהיום והנתבעת תגיב בתוך 20 יום נוספים. עם קבלת האמור תערך בחינה אם יש צורך בקד"מ נוסף או שניתן להתקדם בדרך של החלטות בכתב."

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 50926-10-15 לשכת עורכי הדין בישראל נ' חשבים ה.פ.ב מידע עסקי בע"מ ח.פ -
5122799855

תיק חיצוני:

אני מוצאת להדגיש כי עת נוסחה הסכמת התובעת כאמור, היא שיקפה את הדברים שנאמרו עובר לכך. אגב ההכתבה אף פנה בית המשפט לב"כ התובעת לוודא כי הנכתב הוא על דעתה. כך גם לא הייתה התנגדות להצעה לנסות ולהגיע להסכמות באופן שיפיס את דעת שני הצדדים.

10. אעיר כי בדיון זה הפנה ב"כ הנתבעת לכך התובעת בעצמה מעניקה שירות טכני דומה באמצעות תוכנת מחולל אסקי. למעשה הייתה הטענה כי ניתן למצוא שם נסחים של חוזי עבודה אלה ואחרים. נטען כי לא ברור מה ההבדל אם מוצגים חוזים מלאים ואדם אשר בחר לא לפנות ליועץ אצל עורך דין עושה בהם שימוש, עת שהוא מחבר מהם את חוזה העבודה הדרוש לו, לפי צרכיו - לבין ההתנהלות אצל הנתבעת. התנהלות במסגרתה נעשה למעשה אותו תהליך, רק תוך שימוש באמצעי טכני מקל. באשר לטענות שעלו אז בעניין מערכת אסקי אמרה ב"כ התובעת את הדברים הבאים:

"באסקי יש רק טפסים של גופים שונים. אין טופס של הסכם עבודה, מה שיש באסקי זה טופס 101, טפסים של רשויות שונות, כמו שיש מאגר טפסים גם בחשבים זה נכנס למאגר טפסים ואז ממלאים ת.ז. וכתובת, הטופס של גוף אחר ומה שעושה גם האסקי וגם אצל החשבות יש את כל הטופס כמו שהוא זה מאגר ואפשר לשלוח את הטפסים משם ולא צריך ללכת למשרד הפנים וכו'. זה מאגר טפסים. טפסים שהממשלה או שהממשל מנסח כדי שיהיה נוח מצד אחד ולנסח מסמך משפטי זה משהו אחר. מה שיש באסקי זה בעצם שהם לקחו טפסים של אחרים שהרכיבו והכניסו את זה למאגר שלהם".

ר' שם עמ' 3 ש' 13-18.

במילים אחרות, נטען כי באסקי אין נוסחים מוצעים של חוזי עבודה שונים, אלא קיימים שם רק טפסים של רשויות עם אפשרות למלאם.

אקדים המאוחר ואציין צודק ב"כ הנתבעת עת טען בסיכומיו - שדברים אלה אינם עולים בקנה אחד עם המצוי בפועל בתכנת מחולל אסקי (כפי שהוא הניח כי נפלה שגגה אצל ב"כ התובעת בעת אמירת הדברים דלעיל, אניח אף אני). באשר לכך שלא יכולה להיות מחלוקת כי גם באסקי קיימים נוסחים של הסכמי עבודה, אפנה לתגובת התובעת לבקשה לגילוי מסמכים מיום 29.5.16. עת התבקשה התובעת לגלות מסמכים מאסקי ובכלל זה דוגמאות חוזים - היא טענה בין השאר, כי בגילוי שכזה יהא כדי - "לחשוף סוד מסחרי שבאופן מובהק יסייע למבקשת לבחון את מאגריה ולשפר אותם ובכך לזכות ביתרון עסקי באופן בלתי הוגן" (ר' שם בסעיף 9). נטען כי למעשה יש כאן בקשה לגילוי סוד מסחרי מתחרה (ר' שם גם בסעיף 11). לא הוכחה אפוא הטענה כי קיימים נוסחים של חוזי עבודה דומים אצל התובעת, אלא הועלתה רק טענה מדוע אין לגלותם. ברי כי לו היו באסקי רק טפסים של רשויות, לא היה מקום לטענה בדבר סוד מסחרי.

ככל שלא די בכך, הרי שבמסגרת הודעות נוספות שהוגשו לבית המשפט (במסגרת התפתחות אליה אדרש להלן). הוצגה בהמשך רשימת הטפסים שבאותה תכנה ועולה באופן ברור כי בזו גם נוסחים של חוזים מוצעים. ר' תגובת הנתבעת מיום 14.10.16 ור' במיוחד שם ברשימת הדוגמאות בעמ' 11 תחת הכותרת

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 50926-10-15 לשכת עורכי הדין בישראל נ' חשבים ה.פ.ב מידע עסקי בע"מ ח.פ -
5122799855

תיק חיצוני:

"חוזים עבודה" עת מוצעים: "חוזת העסקה אישי", "הסכם העסקה מיוחד לחברה בפרוק", "הסכם עבודה אישי – שכר לפי פעילות", "הסכם עבודה אישי במשרד עורכי דין", "הסכם עבודה בחברת היי טק". למען הסר כל ספק שעשוי להיוותר, צורפה לאותה תגובה גם דוגמא של "הסכם העסקה אישי", אשר הנתבעת הנפיקה מתוך מחולל הטפסים של אסקי (ר' נספח 1 לאותה תגובה).

11. מטעם לא ברור בחרו הצדדים לאחר קדם המשפט מיום 5.6.16, לקיים דיון ישירות בניהם כמעין מו"מ לצרכי פשרה ולא לפעול כאמור בהחלטה שניתנה בתום אותו דיון. לאחר שהודיעו כי המגעים הישירים בניהם לא הבשילו להסכמה, הם נדרשו בהחלטה מיום 13.9.16 - לשוב ולפעול בהתאמה לאמור בהחלטה המקורית. במסגרת ההחלטה מיום 13.9.16 נאמר, בין השאר, כי - "לא די בחזרה כללית - אלא עליה לפרט את הליקויים ואת השינוי שהיא מבקשת ביחס לכל אחד מהם, באופן שיפיס את דעתה" (הכוונה בדברים הייתה לתובעת). התובעת פעלה כאמור, בהודעה אשר נמסרה ביום 18.9.16. התייחסות הנתבעת לכך נמסרה ביום 14.10.16. אני מוצאת להפנות לגוף הדברים שהועלו שם ואשר יש בהם להאיר על המחלוקת ומהותה. אין בדברים המובאים להלן לנוחות הקורא, כדי למעט מכלל הנאמר שם.

12. ביחס למחולל העבודה - טענה התובעת כי קיים יעוץ משפטי מכוח העובדה שכאשר לקוח בוחר אופציה של סעיף מסוים בו הוא מעוניין, הרי שבסעיף עצמו קיימות הוראות והגבלות הנדרשות לפי דין, ללא שהלקוח עצמו בחר בהן באופן מודע. כך לדוגמא - כאשר מתבקש לקוח לבחור האם הוא מבקש שבחוזתו יהיה סעיף של חובת שמירת סודיות, הרי שהתוכנה היא שמגדירה מה הוא החומר שאותו יש לשמור בסודיות, היקף הסודיות ופרק הזמן שיש לשמור הדברים. כך גם התוכנה קובעת מתי לא יהיה זכאי עובד להודעת פיטורים מוקדמת (כגון גניבה או הונאה) או מתי תישלל הזכות לפיצוי בגין הודעה מוקדמת.

עוד נטען באשר למחולל העבודה כי קיים יעוץ בעצם פריסת מגוון האפשרויות החוקיות. כך לדוגמא באשר לחופשה שנתית מוצעות חלופות שונות (לפי חוק חופשה שנתית, חופשה עודפת על אותו חוק, אפשרות לכלול ימי מנוחה שבועית בחופש השנתי, אפשרות לדרוש תיאום מועדי חופשה, אפשרות לקבוע צבירה מקסימלית, אפשרות פדיון ימים העולים על ימי החופשה מכוח החוק בסיום היחסים). בהפניה לאותן אפשרויות גלום יעוץ משפטי.

13. באשר למחולל העבודה והאמור לעיל הוצעו השינויים הבאים:

- שינוי השם ממחולל חוזה עבודה, למאגר חוזי עבודה, או מאגר סעיפים לחוזה עבודה.
- פרסום נסחים שלמים ומלאים של חוזים, כאשר הלקוח יוכל לבחור במסמך מלא.
- פרסום נוסחי סעיפים כטקסט מלא.

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 50926-10-15 לשכת עורכי הדין בישראל נ' חשבים ה.פ.ב מידע עסקי בע"מ ח.פ -
5122799855

תיק חיצוני:

- הן הסכמים מלאים והן סעיפים מלאים - ימסרו עם הבהרה כי לא מדובר ברשימה מלאה וקיימים נושאים נוספים הניתנים להסדרה בהסכם עבודה, בהתאם לצרכים אישיים של כל עובד ומעביד. כמו כן הסעיפים המוצעים אינם בנוסח מחייב ויש נוסחים נוספים מקובלים.

14. ביחס למחולל סיום יחסי העבודה - טענה התובעת כי יש פסול בכך שהשירות מתיימר לכלול את "כל" השלבים שצריך מעסיק לעשות מזימון לשימוע ועד למילוי טופס 161. לכאורה יש כאן יעוץ באשר לשאלה מה הם כל השלבים שצריך לבצע כדי לסיים יחסי עבודה. כמו כן - בגוף השלבים יש פירוט מה נדרש מהמעביד או העובד, תוך ציון חלופות חוקיות קיימות. כך לדוגמא בהודעה מוקדמת יש חלופות של - פיטורים לאלתר, עבודה בפועל או המשך יחסי עבודה ללא עבודה בפועל. בנוסף בטפסים המופקים יש הוראות באשר לנדרש מהמעסיק באופן המהווה יעוץ. כך לדוגמא במקרה של פיטורים לאלתר יש רשימת פעולות נדרשות (ר' סעיף 8 בעמ' 3 להודעת התובעת הנ"ל, מיום 18.9.16).

15. ביחס למחולל סיום יחסי העבודה הוצעו השינויים הבאים:

- שינוי השם למאגר מסמכים, בקשר לסיום יחסי עובד ומעביד.
- השירות יכלול טפסים ללא הנחיות לביצוע.
- השירות לא יכלול הגדרה לפיה הוא כולל את "כל" השלבים, או המסמכים הנדרשים.

16. הנתבעת מנגד הבהירה בתגובתה - כי לא מסופק שירות משפטי. כאמור, מחולל העבודה - מבוסס על אלגוריתם ומהווה מערכת אוטומטית להפקת מסמכים לפי נתונים המוקלדים על ידי המעסיק בלבד. חוזי העבודה שמופקים הם סטנדרטים ללא מעורבות הנתבעת. הנתבעת רק כוללת בגדר המחולל סעיפים סטנדרטים בסיסיים ביותר שיש בחוזי העסקה ואין היא מפעילה שיקול דעת פרטיקולרי, למקרה זה או אחר. המעסיק בוחר החלקים שיכללו בחוזה מטעמו. הוזכר שניתנה הסכמה בקדם המשפט המצוין לעיל, לכך שאין בעיה בעצם החיבור בין הנוסחים, כפי שיכול לעשות כל אדם מנוסחים שונים. נטען כי הליקויים הנטענים כעת, מתעלמים למעשה מאותה הסכמה שניתנה. הודגש כי לא רק שאין פסול בהצעת נוסחים שונים סטנדרטים, כאשר המשתמש בוחר הנוסח בעצמו, אלא גם התובעת בעצמה מפעילה ומשווקת תוכנה דומה - כאמור באמצעות מחולל אסקי. בהקשר זה מפנה התגובה לכך שבמחולל אסקי ניתן למעשה אותו שירות. הנתבעת הדגימה כי אותם דברים אליהם הפנתה התובעת ביחס למסמכים, קיימים בנוסח דומה מאוד עד כמעט זהה גם בתוכנת אסקי. כך באשר לסעיף שמירת הסודיות, באשר לחובת הודעה מוקדמת, או זכויות שונות באשר לחופשה שנתית (ר' סעיף 5 לתגובה). נטען כי הצעות הפתרון של התובעת, מלמדות על סטנדרט כפול. בעוד מבקשת התובעת לשנות את שם תוכנת הנתבעת ממחולל חוזה עבודה, למאגר חוזה עבודה, היא קוראת לשירות שהיא מספקת "מחולל

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 50926-10-15 לשכת עורכי הדין בישראל נ' חשבים ה.פ.ב מידע עסקי בע"מ ח.פ -
5122799855

תיק חיצוני:

הטפסים של אסקי". בחירת הנתבעת לתת לשירות המסופק, כינוי תיאורי מדויק, אין בה פסול. עוד אין מקום לפרסום נסחים שלמים כאשר התובעת הסכימה שאין פסול בעצם החיבור של החלקים השונים לפי בחירת הלקוח. הטענה בקדם המשפט, הייתה בדבר יעוץ משפטי בתוך הסעיפים ומה לי אם זה מצוי בנוסח מלא, או באפשרות לחיבור קטעים שונים?! מכל מקום, על אף שכבר כיום מופיעה אצל הנתבעת הבהרה למשתמשי האתר כי אין בתוכן האמור בו, משום התחייבות להכללת כל ההיבטים הרלוונטיים לחוזה עבודה, הסכימה הנתבעת - להוסיף גם הבהרה ביחס למחולל חוזה העבודה. הבהרה לפיה קיימים נושאים נוספים הניתנים להסדרה במסגרת הסכם עבודה, בהתאם לצרכים האישיים של כל מעביד ועובד וכן כי קיימים נושאים אפשריים נוספים לסעיפים המוצעים.

17. ביחס למחולל סיום העסקה - הובהר כי לא ניתן יעוץ משפטי, או ניסוח מסמך משפטי, אלא כלי עזר טכני שמאפשר למעסיק לבדוק כי קיים שלבים סטנדרטיים, הנדרשים לסיום העסקה של פלוני. המידע המסופק נמצא באין ספור מקורות ברשת האינטרנט, והדבר אכן הודגם באמצעות חומר שצורף לתגובה (ר' שם). נטען כי אין התאמה לסיטואציה קונקרטית, בעוד הדבר מהווה תנאי הכרחי ליעוץ משפטי. המעסיק לא משתף את הנתבעת במקרה ספציפי, אלא נעזר באלגוריתם, עליו מבוסס המחולל כסיוע גנרי לביצוע סיום העסקה, עליו החליט המעסיק בעצמו, מסיבותיו. על אותם שלבים נדרשים ניתן ללמוד מעוד אין ספור מקורות ולמעסיק הפררוגטיבה לנהוג כפי שיבחר. לא ברור מדוע יש לשנות שם המחולל ומדוע לא תינתנה בו הנחיות מסייעות (כדוגמא הסבר מהו שימוע, הודעה מוקדמת וכו'). הנתבעת הבהירה כי אם יש הסתייגות מקצועית מנוסח זה או אחר לגופו, היא מוכנה לבדוק הדברים עניינית. הנתבעת הסכימה לפני משורת הדין לשנות ההגדרה כך שלא יוגדר כי המחולל כולל את "כל השלבים שצריך מעסיק לבצע. המילה "כל" תושמט.

18. טרם אפנה להכרעה אציין לשלמות התמונה כי בכפוף להשלמת תשובות מסוימות לשאלון התובעת, הסכימו לבסוף הצדדים לוותר על שמיעת עדויות.

בתשובה לשאלון של התובעת ניתן תצהיר תשובה ע"י סמנכ"ל מוצרים פיננסיים אצל הנתבעת.

- באשר לשאלה איך נקבע איזה נושאים יכללו בחוזה העבודה - השיב המצהיר כי מדובר בנושאים שנהוג לכלול בחוזה עבודה וניתן למצוא כדוגמתם בשפע מקורות פומביים. באינטרנט או בספרי חוזים ואף בשירותים שמציעה התובעת עצמה במחולל אסקי.
- באשר לשאלה מדוע הפרת איסור על קבלת טובות הנאה יהווה הפרה יסודית של ההסכם - נאמר כי הנתבעת לא קובעת דבר ולא מפעילה שיקול דעת. המחולל רק מאפשר למעסיק לבחור אם הוא רוצה לכלול סעיף איסור קבלת טובות הנאה והנוסח המוצע הוא מקובל ונהוג למקרה שכוללים סעיף כזה. הקלדתו בגוגל תביא לרשימת חוזים, עם נוסח דומה.
- באשר לשאלות, אילו הפרות יאפשרו פיטורים ללא פיצויים, איך נקבע כי סעיף שמירת הסודיות לא מוגבל בזמן וסעיף חובה זו יחול גם לאחר סיום העסקתו של העובד מכל סיבה, כיצד נקבע כי עובד

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 50926-10-15 לשכת עורכי הדין בישראל נ' חשבים ה.פ.ב מידע עסקי בע"מ ח.פ -
5122799855

תיק חיצוני:

חייב לנצל כל שנה לפחות שבעה ימי חופשה וצבירת ימי חופשה תהא לשנתיים בלבד - השיב ביחס לכל אחת מהשאלות, תשובה דומה לתשובה שהובאה בסעיף הקודם.

19. הצדדים סיכמו טענותיהם בדיון ביום 24.1.17 ובאשר לטענותיהם ר' עמ' 9-27 לפרוטוקול. איני מוצאת לסקור את הטענות הנוספות שהועלו שם ולכל אשר ימצא דרוש, אתייחס להלן אגב מתן ההכרעה.

הכרעה:

20. פסק הדין המנחה בסוגיה נשוא הדיון ניתן בע"א 4223/12 המרכז למימוש זכויות רפואיות ואח' נ. לשכת עורכי הדין בישראל (ניתן ביום 25.6.14). כב' השופטת ע. ארבל עמדה שם על המתח הקיים בין הרצון מצד אחד להגן על הציבור כך שיקבל שירות מקצועי וראוי, בעוד מצד שני ומנגד - עצם תחית פועלות מסוימות לעורכי דין בלבד, ממילא מקנה מעין מונופול לעורכי הדין כאשר המונופול כשלעצמו עשוי לפגוע בציבור. בהקשר זה אעיר כי הפגיעה היא - בין מחמת פגיעה בחופש העיסוק ובין מחמת הנגישות של כלל הציבור לשירות ופגיעה באוטונומיה של הפרט לבחור מי ייצגו ו/או יטפל בענייניו. וכך סיכמה בסעיף 42 לפסה"ד, את דרך הפרשנות בה יש ללכת לאור שיקולים אלה:

"אם כן, נקודת המוצא הפרשנית ביחס לסעיף 20 צריכה להתחשב במורכבות הטמונה בו, כאשר תכליתו היא להבטיח הגנה על הציבור מפני מתן שירות משפטי בלתי נאות, אך בו-בזמן תכלית זו עלולה לשמש את הקבוצה הנהנית מייחוד המקצוע כקודם לחפור בו, ובכך לגרום לפגיעה יתרה בחופש העיסוק, בחופש לבחור ייצוג ובנגישות למערכת המשפט. חזקה מקובלת היא כי יש לפרש הוראת חוק באופן המגשים זכויות יסוד, ולכל הפחות מונע פגיעה יתרה בהן (אהרן ברק פרשנות במשפט כרך שני - פרשנות החקיקה 555-558, 562-565 (1993)). משכך, מקובלת עליי הגישה הפרשנית הדוגלת בגידור תחומי הייחוד שבסעיף 20 אך למקרים שבהם דרוש הייחוד להגנה על האינטרס הציבורי".

21. כב' השופטת ארבל התייחסה בהמשך הדברים לקושי להגדיר יעוץ וחיווי דעת משפטיים או מסמך בעל אופי משפטי, אשר ביחס אליהם חל האיסור הקבוע בסעיף 20. היא הטעימה כי לדידה:

"הניסיון להגדיר באופן ממצה מה משתייך לעולם המשפט ושירותיו, דהיינו מהי התכונה ההופכת מסמך למשפטי דווקא או מהו הצביון שהופך חיווי דעת למשפטי - הוא יומרני קמעה. אלה הם מושגים שהגמישות יפה להם. ראוי ליצוק להם תוכן אד הוק, כל מקרה על פי נסיבותיו ולא להתיימר להכלילם לכדי הגדרה גורפת, שמטבע הדברים, עלולה לסבול מתחולת חסר או יתר..."

(ס' 46 שם)

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 50926-10-15 לשכת עורכי הדין בישראל נ' חשבים ה.פ.ב מידע עסקי בע"מ ח.פ -
5122799855

תיק חיצוני:

22. לנוכח קושי זה לא ניתנה הגדרה סגורה וממצה לאותם מונחים אלא נקבעו אבני בוחן שעשויות לסייע, זאת תוך הבהרה כי מדובר ברשימה פתוחה של שיקולים מנחים בלבד וכי - "לא כל מה שעולה ממנו "ניחוח" משפטי יהיה נעול בפני מי שאינו עורך דין" (ס' 47 שם).

באשר לאבני הבוחן שהוצעו, ר' בסעיף 48 לפסה"ד;

- היקף שיקול הדעת שיש להפעיל והשאלה האם הוא טכני,

- השלכות אפשריות משירות לקוי,

- ונגישות השירות באופן חלופי, אם יאסר לספקו ע"י הגוף הנדון.

יש לתת את הדעת לכך שבאותו מקרה הותרה עזרה במילוי טפסים וכתובת מכתבים, עת מדובר בעניין טכני. כן הותר להגיש עררים, עת מדובר בעניינים רפואיים, אשר הדרוש להם הוא תמיכה בחוות דעת רפואית. בחינה של הסוגיות שנבחנו באותו מקרה, מלמדת כי עת שלא מדובר בהפעלת שיקול דעת משפטי על מקרה נדון, תוך ייעוץ ספציפי, אלא סיוע שהוא טכני במהותו, הנעדר עיבוד של מקרה קונקרטי - נמצא כי אין מקום לאוסרו.

23. בית המשפט היה מודע לכך שמתן אפשרות למערערת שם, לתת ייעוץ חלקי, כפי שהותר באותו מקרה באשר להגשת ערר בעניין קביעת נכות במל"ל, מעלה חשש שהציבור יוטעה, עת יחשוב שבייעוץ החלקי שניתן - מוצו כל האפשרויות שניתן לכלול בערר על החלטת ועדה במל"ל. באשר לחשש זה נקבע כי -

"חשש זה ניתן לפתור באמצעות קביעת חובה ליידע את הלקוחות באמירה מפורשת בעל-פה במעמד ההתקשרות, כי השירות שניתן מוגבל להיבטים הרפואיים בלבד, בעוד שעשויים לעלות רבדים משפטיים ולוונטיים שלגביהם לא ניתן סיוע. אף למעלה מכך, ניתן להחתים את הלקוחות על טופס שבו הם מצהירים כי ידוע להם כי הייעוץ אינו ממצה את הטענות האפשריות העומדות לרשותם ואינו מתייחס למישור המשפטי. בתוך כך, יש להפנות את הלקוחות להיוועצות בעורך דין, ככל שהם מעוניינים בסיוע גם במישור זה".

(ר' סעיף 74, שם).

ומן הכלל אל הפרט;

24. כאמור, כב' השופטת ארבל ציינה כי אף שחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, נחקק לאחר חוק הלשכה, עדיין ראוי לפרש את החוק כך שיעלה בקנה אחד עם ערכיו וקביעותיו. מסכימה אני עם ב"כ הנתבעת כי בדומה, גם יש לתת ביטוי לעובדה שעת נחקק חוק הלשכה (1961), לא היו בנמצא ולכל הפחות לא היו נגשים, האמצעים הטכנולוגיים ו/או האלוגריתמים הקיימים היום. ממילא, בעת פרשנות הביטויים שבחוק בדבר "עריכת מסמכים בעלי אופי משפטי בשביל אדם אחר", או - "ייעוץ וחיווי דעת משפטיים"

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 50926-10-15 לשכת עורכי הדין בישראל נ' חשבים ה.פ.ב מידע עסקי בע"מ ח.פ -
5122799855

תיק חיצוני:

(ר' סעיפים 20(3) ו-4(4) לחוק), יש להתחשב בשינויים הטכנולוגיים, להם נחשף כמעט כל אדם בעשרות השנים שחלפו מאז.

25. מחולל חוזה העבודה - מבצע למעשה פעולות טכניות של חיבור מנוסחים של חוזי עבודה, לכדי חוזה העסקה, המותאם לצורכי המעסיק. עם זאת, את ההתאמה מבצע המעסיק עצמו, המשתמש במערכת ולא מצאתי כי ניתן לו, אגב כך, יעוץ קונקרטי אסור. במצב הטכנולוגי דהיום, אין כל קושי לאדם לאתר באמצעות האינטרנט מספר חוזי עבודה ולאחר עיון בהם, להרכיב את חוזה העסקה לעובד אצלו, כפי שהוא מעוניין. יתרונו של השירות דן - שהוא מאפשר למעשה את חיבור הקטעים השונים, מציע נסחים להם וחלופות מתוך רשימת נושאים הרלוונטיים לחוזה שכזה, הכול לבחירת המשתמש, תוך הקלה טכנית משמעותית. לטעמי, שירות שכזה אינו מתיימר לספק שירות משפטי, למקרה ספציפי (את ההתאמה למקרה מבצע כאמור המשתמש לפי רצונו ובחירותיו), אלא רק לספק תמיכה טכנית לפלוני, על בסיס חומר נגיש הקיים ממילא ברחבי הרשת.

פלוני אשר ממילא בחר לפעול בעצמו ולמעשה ללא שירות משפטי ישיר לעניינו. מה לי אם ילך ב- "דרך הארוכה" ויעשה זאת לבדו, אגב הורדת נסחים שונים מהאינטרנט (כך ייתכן ויעשה שימוש בין השאר, באותו "הסכם העסקה אישי" המצוי בתוכנת אסקי) ומה לי אם השירות המסופק, מקצר דרכו ומנגיש חיבור חלקים שונים לכדי חוזה, בדרך זמינה, פשוטה ומהירה. ברי כי המשתמש בשירות זה, בחר שלא לפנות ליעוץ משפטי, או לחלופין בחר לפנות ליעוץ רק לאחר שעשה כבר עבודה בסיסית של הכנת נוסח, הנראה לו מספק לצרכיו.

26. אין אני מוצאת שמתקיים מתן ייעוץ משפטי מחמת העובדה שניתנת למשתמש אפשרות לבחור בין מספר חלופות, או מחמת העובדה שבגוף הנוסחים קיימות הגבלות נטענות על פי דין וכיו"ב. כמובהר, כל שעושה השירות הוא תחליף טכני לדרך דומה, בה יכול ללכת כל אדם מחוסר השכלה משפטית, הבוחר לערוך חוזה העסקה לעובד אצלו, ללא פנייה לעורך דין. כשם שלו היה מוריד מהאינטרנט מספר נסחים ומחבר באמצעותם נוסח אחד, כך הוא עושה גם כעת - רק באמצעי טכני המקל את דרכו. גם כאשר אדם היה מוריד מספר נסחים, עדיין בסעיפים בחוזה העבודה השונים, היו הוראות והגבלות שונות הנדרשות על פי דין וכן היו נמצאים נסחים אלה ואחרים. כך לדוגמא - באשר לסודיות, חובות הנוגעות לימי חופשה ועוד. החיתוך המאפשר למשתמש, לבחור את הדרוש והמתאים לו ולעסוק במלאכת הרכבת החוזה הסופי - הוא בעקרו סיוע טכני. סיוע אשר אין בו כאמור לשנות מהותית מהדרך בה היה פועל פלוני, לולא כן. אני מוצאת ממש בהגדרת ב"כ הנתבעת כי הנתבעת מספקת למעשה "פלטפורמה לעזרה עצמית".

27. מרבית התיקונים שביקשה התובעת ביחס למחולל זה - מעלים לטעמי סימן שאלה באשר לעומד מאחורי התנגדותה לפעילות המחולל. אכן, כפי שטענה הנתבעת - מה לי אם שמו של השירות יהא מאגר

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 50926-10-15 לשכת עורכי הדין בישראל נ' חשבים ה.פ.ב מידע עסקי בע"מ ח.פ -
5122799855

תיק חיצוני:

חוזי עבודה, או מחולל חוזה עבודה?!, מדוע תהא חובה לפרסם נסחים מלאים של חוזים ולא תינתן אפשרות לחיתוכים בין אלה, כדי שהמשתמש יוכל להגיע לנוסח שהוא מבקש, באמצעים טכניים קלים ופשוטים?! לטעמי עולה כאן ביתר שאת, שאלת המונופול, אליה התייחסה כב' השופט ארבל בפסק דינה דלעיל.

ב"כ התובעת הדגישה כי התובעת פועלת בהגשת תביעה זו בשני כובעים; כובע אחד הוא אכן בשמירת האינטרסים של ציבור עורכי הדין, ברם הכובע השני, הוא בהגנה על הציבור, על מנת שלא יפגע מייעוץ שגוי. עוד בטרם אתייחס לפגיעה אפשרית בציבור - אציין כי אני מוצאת ממש בטענת ב"כ הנתבעת, לפיה עלה למעשה שבמקרה דנן, חובשת התובעת גם כובע שלישי. כובע של מתחרה עסקי.

כאמור לעיל, התובעת מפעילה שירות דומה לשירות שנותנת הנתבעת. בעניין זה אזכיר סירובה לחשוף מסמכים מתוכנת מחולל אסקי, על בסיס טענה בדבר חשיפת סוד מסחרי למתחרה. כן אזכיר כי בתחילה אף נטען כי אין בתכנת אסקי נסחי חוזים, אלא רק איסוף טפסים קיימים ברשויות (דבר אשר נראה כי לא נותרה מחלוקת שאין בו ממש). אם קיים ליקוי מקום בו בהמשך לבחירת המשתמש, להוסיף סעיף חובת שמירת סודיות, מוצע נוסח מסוים לכך, האין אותו ליקוי מתקיים, גם כאשר מוצע נוסח מלא של חוזה, הכולל מראש בתוכו בדיוק את אותו סעיף?! (בין אם קיימת אפשרות טכנית להסירו ובין אם לאו). אם נטען כי הנתבעת בעת הצעת נוסח אותו סעיף, מציגה למעשה מצג כי אותו נוסח הוא ראוי לאחר בחינה משפטית, האם אין אותו מצג גם כאשר זה נמצא כלול בחוזה העסקה שלם, המוצג כמשקף נוסח חוזה עבודה מלא ראוי?! אני מוצאת ממש בטענה כי ה"פתרונות" שהציעה התובעת, כמו גם הסתרת השירות הניתן באסקי, מעלים סימן שאלה של ממש באשר למניעי התובעת ומורים להיות זהירים אף יותר מהדרך בה הלך בית המשפט העליון, בפרשת המרכז למימוש זכויות רפואיות.

28. באשר לכובע התובעת כמגנה על הציבור;

ראוי להעיר כי על אף שניתנה לתובעת אפשרות להפנות לטעות זו או אחרת או להטעיה המחייבת שינוי, הכול בהתאם להסכמה שהתקבלה במעמד הצדדים, למעשה לא הייתה הפניה עד לתום ההליך ולו לדבר מהותי/מקצועי אחד. עוד אזכיר כי עלה מטענות הנתבעת כי אף המשרד המייצג את התובעת בהליך זה, נמנה על המשתמשים בשירותיה וממילא יש להניח כי אין ממש בטענה בדבר הצורך להגן על הציבור משירות משפטי לקוי (ככל שהייתה מתקבלת הטענה כי בפנינו שירות משפטי או עריכת מסמך משפטי אשר נאסר בדין). בהמשך לאמור, היה אפוא ברור מדוע הסכימה ב"כ התובעת להניח בסיכומיה כי במקרה דנן אין מצב של יעוץ משפטי לקוי. אכן, נראה כי זהו המצב. ב"כ התובעת פנתה בנסיבות אלה לטענה כללית, אשר אינה נוגעת למקרה הנדון. כך העלתה טענה כי יש לבחון את תביעתה במנותק מהנתבעת דנן ולבחון האם במקרה בו יהא גוף אחר, גוף רשלני ולא מקצועי נתיר לו להפעיל שירות דומה.

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 50926-10-15 לשכת עורכי הדין בישראל נ' חשבים ה.פ.ב מידע עסקי בע"מ ח.פ -
5122799855

תיק חיצוני:

ראשית - התביעה הוגשה כנגד הנתבעת וממילא את הדיון יש למקד בנתבעת זו. הנתבעת אינה צריכה להגן על שלל חלופות תיאורטיות אפשריות אחרות (כך ראה למשל הטענה בסיכומי התובעת בדבר עריכת חוזה למכירת דירה, ללא ייעוץ משפטי).

שנית - בדין התנגד ב"כ הנתבעת לטיעון זה וטען כי זה אף מהווה שינוי חזית. כמובהר לעיל, בשים לב להסכמות שהתקבלו בקדם המשפט ובהערות שהועברו לאחר מכן, ממילא התמקד הדיון וצומצם על בסיס אותן הסכמות ואין מקום לאפשר סטייה מכך לראשונה, במסגרת הסיכומים.

שלישית - אף בהתעלם מהנקודות הקודמות, לא שוכנעתי כי לו היה נכלל לדוגמא סעיף בדבר ימי חופשה שאינו עולה בקנה אחד עם דרישות החוק, הייתה התוצאה אחרת. כאמור, התובעת אינה מתנגדת להצגת חוזה העסקה מלא לדוגמא, אשר המשתמש יוכל לערוך בו שינויים כמו בכל מסמך WORD. מה לי אפוא אם נוסח לקוי זה ייכלל בנוסח של חוזה מלא, או רק יתווסף ביחס לסעיף אחד, עת שהמשתמש יבקש להוסיפו ויסמן למחשב להוסיפו?! לכן לא מצאתי מענה בטיעוני התובעת.

כמו כן, הסיכונים אותם העלתה התובעת ביחס למקרה בו נאפשר יעוץ משפטי לא מפקח נראה כי אינם מתאימים למקרה דנן. מטעם התובעת - נטען לדוגמא כי מאחר והשירות לא ניתן ע"י עו"ד, לא ניתן לאכוף על מספקו חובת סודיות ו/או מאחר והשירות לא ניתן ע"י עו"ד, הרי שמספקו אינו כפוף לדין משמעתי, ולא ניתן לכופ עליו שלא לפעול בניגוד עניינים ועוד. להתרשמותי סיכונים אלה אינם נוגעים למקרה הנדון. מקום בו בוחר אדם לעשות שימוש בתוכנה (אף אם בעריכתה עסק פלוני בשר ודם), ממילא הוא מודע להיותו חשוף לסיכונים שונים. ממילא הוא מודע לכך שלקח על עצמו סיכון בכל הכרוך בכך - שלא בוצעה עבורו התאמה אישית, למקרה ספציפי.

29. בעניין אבני הבוחן של קיום אלטרנטיבה ופוטנציאל הנזק, שנקבעו בפרשת המרכז למימוש זכויות רפואיות - איני סבורה כי אלה מולידים תוצאה של קבלת טענות התובעת. כאמור לעיל עולה כי העלות החודשית של השירות היא נמוכה ולא הוצגו נתונים כי ניתן לרכוש יעוץ מקצועי חלופי באותה עלות או עלות דומה והדבר מסופק בעיני. מכל מקום, ברי כי הבוחר להשתמש בשירות זה, בו למעשה הוא בעצמו יוצר את חוזה העסקת העובד, בוחר למעשה לפעול בעת עריכת ההסכם ללא פניה ליעוץ משפטי. נראה כי הפונה לדרך זו, סבור שניתן באמצעות שימוש במידע הרב הזמין היום ברחבי הרשת האינטרנטית, ליצור חוזה אף ללא עורך דין. ממילא אם לא יעמוד לרשותו המכשיר שמספקת הנתבעת, הוא יוכל להוריד ממקומות שונים ברשת נוסחים של חוזים ולפעול באמצעות הדרך המוכרת לנו היטב של "copy - paste". נראה כי פוטנציאל הנזק בדרך זו אף גבוה יותר. חיבור ממקורות שונים, ובאופן בו עשויים להישכח רכיבים ו/או סוגיות אשר חשוב לכלול בחוזה, עלול להוליד נזק רב. בהקשר זה יוזכר כי מעסיק הינו סוברני להחליט כי עריכת הסכם עם עובד אינה דורשת עלות של פניה לעורך דין וכי לנוכח ניסיונו רב השנים, או בכלל, אין הוא נדרש לכך. אין איסור שבדין כי יפעל כן, אף שמטבע הדברים הוא לוקח

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 50926-10-15 לשכת עורכי הדין בישראל נ' חשבים ה.פ.ב. מידע עסקי בע"מ ח.פ. -
5122799855

תיק חיצוני:

עליו בבחירתו זו, סיכונים אלה ואחרים. את אותם סיכונים בדיוק, הוא לוקח על עצמו גם כאשר הוא בוחר להסתפק במכשיר שמספקת הנתבעת.

30. ככל שעשוי להימצא ממש בטענות התובעת, הרי שהדבר נוגע רק לעניין סוגיית הפעלת שיקול הדעת. זאת אם נחרוג מהמסגרת המצומצמת של הפעלת שיקול דעת למקרה קונקרטי ונפנה לשיקול הדעת שהופעל בעת יצירת המחוללים.

רק לעת הסיכומים טענה התובעת כדלקמן; אכן, המעסיק הוא שמפעיל שיקול דעת בבחירת חלופות שונות. ואכן אין מולו עורך דין בשר ודם הנותן ייעוץ למקרה קונקרטי, ברם עדיין מופעל שיקול דעת או קיים מצג כי הופעל שיקול דעת. שיקול הדעת הוא בעצם הבחירה איך לנסח את הסעיף המוצע. כך לדוגמא אף שיש הלכות שונות באשר לשאלה מתי ניתן לסיים יחסי עבודה ללא פיצויי פיטורין, אזי בתגובה לבחירה לכלול סעיף שלילת אותם פיצויים במקרה המתאים, ניתן למעשה יעוץ משפטי מה הם המקרים בהם ניתן לשלול זאת. הדבר נובע מעצם הניסוח המוצע בתגובה לבחירה. נטען כי מכל מקום, עת עולה הנוסח בהמשך לאותה בחירה - סבור המשתמש כי הדבר נבחן משפטית והוא יכול לסמוך על הנוסח המוצע כאילו זה ניתן לו במסגרת מעין יעוץ משפטי. עוד נטען כי שיקול הדעת הוא גם בבחירה איזה נושאים יכולים או ראוי כי יכללו בחוזה, וזאת בעצם הצגת החלופות השונות לבחירה. ועוד; נטען כי למשתמש מוצגת לכאורה לבחירה חלופה פשטנית אך בתגובה לבחירתו, נכללים דברים אשר אין הוא מודע להם בעת הבחירה והם בבחינת שיקול הדעת המסופק לו. התובעת הפנתה בהקשר זה למספר דוגמאות, ר' בסיכומיה (כך לדוגמא בעת בחירה בסעיף מורחב של חופשה שנתית, עולים רצף תנאים, כמו חובה לנצל 7 ימים בשנה ברציפות, אפשרויות קיזוז בסוף העבודה במקרה של ניצול בעודף, אפשרות לצבירה, מתי ועוד).

31. בתשובה לטענות אלה יש להפנות לכך שעלה עוד בכתב ההגנה כי העובדה שהאתר אינו מתיימר לתת שירות משפטי אלא שירות טכני, מובהרת היטב בתנאי השימוש של האתר ובעמודיו. גם בעמודי המחוללים מופיעות הבהרות כי מדובר בכלי טכני גרידא. מכל מקום, כאמור לעיל, הנתבעת אף הסכימה להוסיף הבהרה לפיה קיימים נושאים נוספים הניתנים להסדרה במסגרת הסכם עבודה, בהתאם לצרכים האישיים של כל מעביד ועובד וכן כי קיימים נוסחים אפשריים נוספים לסעיפים המוצעים. התובעת מטעמיה לא קיבלה זאת.

נראה כי די באשר לקשיים הנטענים בדבר גוף הנוסחים המוצעים, היקף היריעה העולה בהמשך לבחירה לכלול נושא זה או אחר וקיום אפשרויות נוספות באשר לנושאים אשר ראוי לכלול בחוזה או ניסוח שונה של נושאים שהועלו – בהסתייגות הקיימת כבר היום באתר, בתוספת הבהרה נוספת בהתאמה להצעת הנתבעת וכפי שאורה להלן בסיכום הדברים.

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 50926-10-15 לשכת עורכי הדין בישראל נ' חשבים ה.פ.ב מידע עסקי בע"מ ח.פ -
5122799855

תיק חיצוני:

עולה אפוא כי אין מקום לקבל את טענות התובעת באשר למחולל העבודה. אף בהתעלם מכך שנראה כי התובעת פועלת כאן בכובעה כמתחרה עסקי, ואף בהתעלם מטענות בדבר שינוי חזית והעלאת טענות לראשונה בעת הסיכומים, לא נמצא כי יש מקום לאסור את המשך פעילות המחולל מחמת הוראת סעיף 20 לחוק. בהתאמה לדרך שצוינה בפרשת המרכז למימוש זכויות משפטיות בע"מ (ר' לעיל סעיף 23) ולו על יסוד הסכמת הנתבעת די בהבהרה הקיימת כבר היום במחולל, בתוספת ההבהרה עליה אורה להלן, על בסיס הסכמת הנתבעת ובהתאמה.

32. באשר למחולל סיום יחסי העבודה - אף כאן המשתמש בעצמו מתאים את הדרוש לו, תוך הסתייעות בשירות הניתן וללא שאגב כך ניתן יעוץ ספציפי, על ידי מאן דהוא, באשר למקרה ספציפי שהונח בפניו. ככל שיש באמירה כי השירות כולל את "כל" השלבים שיש לבצע בעת פיטורי עובד, כדי להוות ייעוץ משפטי בדבר השלבים - הסכימה כאמור הנתבעת ולו לפני משורת הדין, להורדת המילה "כל" ואכן די בכך. באשר לחלופות האפשרויות השונות והשלבים בהם יש ללכת, הדגישה הנתבעת היטב בתגובתה כי לאלה ניתן להגיע בקלות באמצעות האינטרנט וכל יתרון השירות הוא בקיבוץ הדברים יחדיו ובהנגשת הנדרש. כמו במחולל חוזה העבודה, כך גם כאן, אין שיתוף במקרה ספציפי כלשהו ומתן ייעוץ לגביו, אלא אפשרות להשתמש באלגוריתם ליישום החלטה שכבר התקבלה אצל המשתמש להפסיק עבודה של פלוני אצלו. מדוע יידרש המעסיק לפנות לאתר עלום באינטרנט, אשר בו מופיע תרשים הדרך שיש ללכת בעת פיטורין ואז לאתר כל טופס הנדרש בשלבו ממקורות אינטרנט שונים, במקום שאלה יקובצו לנוחיותו למקום אחד, עם נגישות טכנית מקלה?! מדוע שהמשתמש לא יוכל להסתייע במכשיר המקל את אותה הדרך?! נראה כי בשני המחוללים, מדובר במשתמש אשר בחר שלא לפנות לייעוץ משפטי, אלא בהיותו סבור כי הדבר אינו מתחייב, הוא פונה לבצע בעצמו מהלכים המגלמים רק את אותו "ניחוח" משפטי. משבחר לפעול כן, ממילא הוא מודע לכך שהוא נוטל על עצמו סיכון כי הוא עשוי גם לשגות ולשלם במקרה שכזה את המחיר הכרוך באותה שגיאה. המחוללים אינם מתיימרים לשנות את מצבו. הם אינם נותנים מצג שניתן ייעוץ משפטי באופן המסיר ממנו האחריות, אלא - הם רק מקלים על מימוש החלטתו לפעול ללא הייעוץ הצמוד והקונקרטי למקרה הנדון. כאמור על ידי קביעת חובות יידוע, כפי שיוגדר בשולי ההכרעה, ניתן אף להסיר כל חשש הקיים כביכול בדבר קבלת שירות משפטי, או ניסוח מסמך משפטי.

33. יש לזכור את העלות הנמוכה של השירות (ר' לעיל). התובעת מטעמיה לא הציגה נתונים באשר לעלויות בחלופה של פניה לייעוץ משפטי סדור וביחס למקרה קונקרטי נדון. קשה גם להניח שניתן לשכור שירות משפטי לעריכת מסמך משפטי בעלות שהינה פחותה מ 180 ש"ח (העלות החודשית של שימוש באתר). יש מקום להנחה שפסילת המחוללים שמספקת הנתבעת, לא תגרום בנסיבות אלה, לפניה של רבים יותר לייעוץ משפטי, אלא לפעילותם אף ללא הסתייעות במכשיר זה ובאופן שהסיכוי לטעות בפעולותיהם

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 50926-10-15 לשכת עורכי הדין בישראל נ' חשבים ה.פ.ב מידע עסקי בע"מ ח.פ -
5122799855

תיק חיצוני:

שאינן מלוות בייעוץ משפטי, אף יעלה. כפי שציינה הנתבעת בצדק, אפילו משרד ב"כ התובע בחר לרכוש את שירותי הנתבעת. יש בכך ללמד על היות המכשירים שזו מספקת ידידותיים למשתמש. עורכי דין המשתמשים בהם - יוכלו מטבע הדברים אף להוסיף על המסופק שם, אם ימצאו לנכון, בעוד אנשים אשר בחרו שלא לפנות לייעוץ משפטי, יוכלו למצוא באותם מכשירים אמצעי טכני אשר יקל על דרכם, ללא שנגרמת בו זמנית פגיעה בבחירת המחוקק לייחד פעולות מסוימות לציבור עורכי הדין בלבד.

34. הערות נוספות בשולי הדברים;

- ב"כ התובעת הדגישה מספר פעמים כי העדר הסכמה של הנתבעת להציג חוזים שלמים ולאפשר השינויים עליהם, מלמדת כי זו מספקת שירותים בניגוד לסעיף 20. איני רואה הדברים עין בעין עמה. ההיפך הוא הנכון. הדבר מלמד על אפשרות לשיקולים זרים של תחרות עסקית מצד התובעת. כפי שנאמר לעיל, אם מציגים חוזה מלא ומאפשרים להוריד ממנו סעיף סודיות, או סעיף אחר, או לערוך בו שינויים, במה הדבר "מרפא" את אותם ליקויים להם טוענת התובעת?! נראה כי יש ממש בטענת הנתבעת שהנוחות הטכנית שהיא מספקת, אשר הפכה את המחוללים לפופולריים, היא העומדת ביסוד ההתנגדות. אין פסול בהעמדת "פלטפורמה לעזרה עצמית" (כפי שזו כונתה ע"י ב"כ הנתבעת) ויש ממש בטענה כי התובעת בטענותיה, למעשה חזרה בה מהעמדה המקורית כי אין פסול בעצם אפשרות החיבור הטכני של הסעיפים השונים.

- ב"כ התובעת הזכירה בטענותיה את הקריאה בפרשת המרכז למימוש זכויות רפואיות, לבחון שינוי בחוק, וטענה כי כל עוד אין הדבר נעשה, ממילא כפופה הנתבעת לחוק הקיים ופעולותיה חורגות מהמותר מכוחו. כאמור לא מצאתי כי זה המקרה שבפני, אך אין בכך למעט מהצורך לשוב בקריאה למחוקק, לבחון את שינוי החוק והתאמתו למציאות הקיימת ובכלל זה התאמה לחוק יסוד כבוד האדם וחירותו, אשר נחקק לאחריו. עדיפה התאמה בחוק, על פני האפשרויות התחומות הקיימות, רק בדרך פרשנות ויישומו על מקרה זה או אחר.

- מאחר וכאמור לעיל נדרשתי לנתבעת שבפניי, אין בהכרעה להוות אמירה באשר למקרים אחרים וכל אחד מהם ידון בשעתו לפני הצורך ולפי נסיבותיו. בהקשר זה אפנה להחלטה מיום 29.12.16, עת נדחתה בקשה לצירוף "ידיד בית משפט", על יסוד האופן בו צומצמה ההתדיינות והיקפה.

- במציאות המודרנית עושים רבים מאתנו שימוש באמצעים טכנולוגיים המאפשרים בנגיעת כפתור לאסוף מידית מידע זה או אחר. הן טפסים, הן מונחים מקצועיים (כך לדוגמה שימוש במנועי חיפוש להבנת מונחים רפואיים) ועוד. סברתי כי יש לבחון את נסיבות המקרה, בהתחשב במציאות זו. מציאות בה להנחתי גם אילו היה נמצא לפסול המחוללים, סביר כי העושים בהם

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 50926-10-15 לשכת עורכי הדין בישראל נ' חשבים ה.פ.ב מידע עסקי בע"מ ח.פ -
5122799855

תיק חיצוני:

שימוש, לא היו פונים ליעוץ משפטי, אלא אוספים את אותו מידע בדרך חלופית ועצמאית. לא הוכח כי הנוסחים שמציעה הנתבעת אינם נוסחים סטנדרטים ומקובלים ואף עלה כי אלה למעשה קיימים גם בנוסח חוזה אשר מציעה התובעת, בתוכנת אסקי.

35. סיכומם של דברים והוראות אופרטיביות;

איני מוצאת כי המחוללים מופעלים בניגוד להוראת סעיף, 20 לחוק. זאת בין בכלל ובין ב-"משקפיים" שנקבעו לפרשנות הסעיף, בפרשת המרכז למימוש זכויות משפטיות. איני מוצאת לאסור את המשך פעילות המחוללים. אין באלה מתן יעוץ משפטי למקרה קונקרטי, או עריכת מסמך בעל אופי משפטי עבור אחר. המחוללים הינם אכן רק פלטפורמה לשירות עצמי. לטעמי אין בשירות הניתן לגרום לנזק אשר לאורו ראוי למנוע המשך שימוש בו מהציבור. נראה כי אפילו היו נפסלים המחוללים, לא היה בכך לגרום לאנשים להמשיך ולפעול לבדם, בעת עריכת הסכם עבודה, או בעת הפסקת יחסי עובד - מעביד. פסילת השירות רק תגרום להכבדה מיותרת ולא הכרחית. אין מניעה לפנות ליעוץ משפטי במקרה הקונקרטי לאחר השימוש במחוללים ולטעמי נהירה למשתמשים בהם מהותם וכן הסיכון שהם נוטלים על עצמם.

כאמור מכל מקום, על מנת להסיר כל ספק וחשש, בהתחשב גם בנכונות שהובעה מטעם הנתבעת במהלך ההליכים, אני מוצאת להורות כי הנתבעת תפעל לכך ש -

- באתר יופיע באופן ברור כי הוא אינו מתיימר לספק שירות משפטי אלא טכני והמשתמש באתר עושה זאת על אחריותו,
- כי קיימים נושאים נוספים אשר ניתן לכלול בהסכם העבודה, בהתאם לצרכי המעסיק או העובד,
- כי יש לעיין בניסוח המוצע בהמשך לבחירת המשתמש ולבחון אם הוא מתאים לבחירתו וצרכיו, וכי קיימות חלופות של נסחים אחרים לאותו נושא.
- כמו כן במחולל סיום יחסי העבודה יש להשמיט את מילה "כל", בחלק בו מתואר השירות המסופק.

בכפוף לעמידה בנ"ל, בתוך 30 יום, התביעה אפוא נדחית.

36. כאמור התביעה נדחית, למעט קביעת חובת יידוע כמפורט לעיל.

בעת פסיקת ההוצאות יש להביא בחשבון כי חלק מטענות התובעת התקבל וזאת עוד בשלב הדיון בסעד הזמני. כן יש להביא בחשבון את ההסכמות אשר חסכו צורך בשמיעת ראיות. מנגד - יש לתת את הדעת לעמידת התובעת על טענותיה באשר למחוללים ובחירתה למצות את הבירור המשפטי, על הזמן שהיה כרוך בכך.

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 50926-10-15 לשכת עורכי הדין בישראל נ' חשבים ה.פ.ב מידע עסקי בע"מ ח.פ -
5122799855

תיק חיצוני:

בשים לב לשיקולים אלה - מצאתי להשית על התובעת בגין שכ"ט ב"כ הנתבעת סך של 20,000 ₪, אשר
ישולמו בתוך 30 יום מהיום.

פסק הדין יומצא לצדדים.

ניתן היום, כ"ח טבת תשע"ז, 26 ינואר 2017, בהעדר הצדדים.

ענת זינגר, שופטת